

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 185 (XXIX) — Nr. 134

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Marți, 21 februarie 2017

SUMAR

<u>Nr.</u>		<u>Pagina</u>
HOTĂRĂRI ALE CAMEREI DEPUTAȚILOR		
11.	— Hotărâre privind validarea unui mandat de deputat	2
12.	— Hotărâre privind modificarea anexei la Hotărârea Camerei Deputaților nr. 125/2016 pentru aprobarea componenței nominale a comisiilor permanente ale Camerei Deputaților	2
13.	— Hotărâre privind eliberarea din funcție a secretarului general al Camerei Deputaților, la cerere, ca urmare a pensionării	3
14.	— Hotărâre privind numirea secretarului general al Camerei Deputaților	3
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE		
	Decizia nr. 758 din 13 decembrie 2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 315 alin. (1) și art. 341 alin. (2) din Codul de procedură penală	4–8
	Decizia nr. 765 din 14 decembrie 2016 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România	9–15

HOTĂRÂRI ALE CAMEREI DEPUTAȚILOR

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR

HOTĂRÂRE privind validarea unui mandat de deputat

În temeiul prevederilor art. 70 alin. (1) din Constituția României, republicată, ale art. 94 alin. (13) din Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 2 din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, republicată, precum și ale art. 7, 10 și 228 din Regulamentul Camerei Deputaților, aprobat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/1994, republicat, și având în vedere raportul Comisiei de validare,

Camera Deputaților adoptă prezenta hotărâre.

Articol unic. — Se validează mandatul de deputat al doamnei Răduț Violeta, declarată supleant la alegerile din 11 decembrie 2016 în Circumscripția electorală nr. 36 Teleorman, lista Partidului Social Democrat, pe locul devenit vacant, ca urmare a demisiei domnului Gâdea Adrian Ionuț.

Această hotărâre a fost adoptată de Camera Deputaților în ședința din 21 februarie 2017.

p. PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR,
PETRU-GABRIEL VLASE

București, 21 februarie 2017.
Nr. 11.

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR

HOTĂRÂRE privind modificarea anexei la Hotărârea Camerei Deputaților nr. 125/2016 pentru aprobarea componenței nominale a comisiilor permanente ale Camerei Deputaților

În temeiul prevederilor art. 41 alin. (4) și art. 43 din Regulamentul Camerei Deputaților, aprobat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/1994, republicat,

Camera Deputaților adoptă prezenta hotărâre.

Articol unic. — Anexa la Hotărârea Camerei Deputaților nr. 125/2016 pentru aprobarea componenței nominale a comisiilor permanente ale Camerei Deputaților, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.045 din 23 decembrie 2016, cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

— **domnul deputat Prișcă Răzvan Sorin, aparținând Grupului parlamentar al PNL, trece de la Comisia juridică, de disciplină și imunități la Comisia pentru apărare, ordine publică și siguranță națională, în calitate de membru.**

Această hotărâre a fost adoptată de Camera Deputaților în ședința din 21 februarie 2017, cu respectarea prevederilor art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

p. PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR,
PETRU-GABRIEL VLASE

București, 21 februarie 2017.
Nr. 12.

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR

HOTĂRÂRE
privind eliberarea din funcție a secretarului general
al Camerei Deputaților, la cerere, ca urmare a pensionării

Având în vedere cererea domnului Cristian-Adrian Panciu, de eliberare din funcția de secretar general al Camerei Deputaților, începând cu data de 20 februarie 2017,

în temeiul art. 251 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților, aprobat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/1994, republicat,

Camera Deputaților adoptă prezenta hotărâre.

Articol unic. — Începând cu data de 20 februarie 2017, domnul Cristian-Adrian Panciu se eliberează din funcția de secretar general al Camerei Deputaților, la cerere, ca urmare a pensionării.

Această hotărâre a fost adoptată de Camera Deputaților în ședința din 21 februarie 2017, cu respectarea prevederilor art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

p. PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR,
PETRU-GABRIEL VLASE

București, 21 februarie 2017.
Nr. 13.

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR

HOTĂRÂRE
privind numirea secretarului general al Camerei Deputaților

În temeiul art. 251 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților, aprobat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/1994, republicat,

Camera Deputaților adoptă prezenta hotărâre.

Articol unic. — Doamna Silvia-Claudia Mihalcea se numește în funcția de secretar general al Camerei Deputaților.

Această hotărâre a fost adoptată de Camera Deputaților în ședința din 21 februarie 2017, cu respectarea prevederilor art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

p. PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR,
PETRU-GABRIEL VLASE

București, 21 februarie 2017.
Nr. 14.

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 758

din 13 decembrie 2016

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 315 alin. (1) și art. 341 alin. (2) din Codul de procedură penală

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Mihaela Ionescu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror
Marinela Mincă.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 341 alin. (2) teza ultimă și art. 315 alin. (1) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Vasile Filoteanu și Cornelia Isabelle Filoteanu în Dosarul nr. 7.323/327/2015 al Judecătoriei Tulcea — Secția civilă și penală, judecătorul de cameră preliminară, și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 602D/2016.

2. La apelul nominal lipsesc autorii excepției, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care solicită respingerea, ca nefondată, a excepției de neconstituționalitate, limitarea mijloacelor de probă în procedura reglementată de art. 341 din Codul de procedură penală fiind justificată de natura juridică a plângerii formulate în temeiul acestor norme procesual penale, întrucât aceasta nu vizează judecarea propriu-zisă a cauzei penale, ci constituie un mijloc procedural prin care se realizează un examen al ordonanței procurorului, atacate sub aspectul legalității acesteia. Așadar, în vederea soluționării plângerii, instanța va verifica, pe baza lucrărilor și a materialului existente în dosarul cauzei, care au fost avute în vedere de procuror la emiterea ordonanței de neurmărire/netrimiteră în judecată atacate, dacă această soluție a fost sau nu dispusă cu respectarea dispozițiilor legale. Totodată, reține că soluția de clasare se poate dispune în cele două cazuri reglementate expres de art. 315 alin. (1) din Codul de procedură penală, iar, în situația în care plângerea sau denunțul nu îndeplinesc condițiile de formă prevăzute de lege ori descrierea faptei este incompletă ori neclară, acestea se restituie, pe cale administrativă, petiționarului, cu indicarea elementelor care lipsesc.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 21 martie 2016 pronunțată în Dosarul nr. 7.323/327/2015, **Judecătoria Tulcea — Secția civilă și penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 341 alin. (2) teza ultimă și art. 315 alin. (1) din Codul de procedură penală.** Excepția a fost ridicată de Vasile Filoteanu și Cornelia Isabelle Filoteanu într-o cauză având ca obiect soluționarea plângerii formulate de autorii excepției împotriva ordonanței de clasare din data de 3 septembrie 2015, pronunțată de Parchetul de pe

lângă Judecătoria Tulcea, în Dosarul nr. 3.679/P/2014. În cuprinsul plângerii, autorii excepției au arătat că nu au beneficiat de un proces echitabil, nu li s-a comunicat că se pot constitui părți în cauză, nu li s-au adus la cunoștință drepturile procesuale privind solicitarea de probe, dreptul de a invoca excepții și de a formula cereri în aflarea adevărului.

5. În **motivarea excepției de neconstituționalitate** autorii susțin că normele procesual penale ale art. 341 alin. (2) teza ultimă din Codul de procedură penală sunt contrare normelor constituționale și convenționale invocate, întrucât, pe de o parte, se conferă numai persoanei care a avut calitatea de inculpat dreptul de a formula cereri și de a ridica excepții cu privire la legalitatea administrării probelor ori a efectuării urmăririi penale, textul excluzând același drept și pentru persoana vătămată sau partea responsabilă civilmente, iar, pe de altă parte, norma criticată este lipsită de predictibilitate, întrucât nu prevede dacă părțile au dreptul de a solicita administrarea de probe necesare lămuririi cauzei sau apărute după emiterea soluției de clasare a cauzei.

6. În ceea ce privește dispozițiile art. 315 alin. (1) din Codul de procedură penală, arată că acestea conferă procurorului dreptul de a dispune clasarea cauzei fără a se prevedea și obligația acestuia ca, anterior dispunerii unei astfel de soluții, să cheme persoana vătămată să o întrebe dacă mai are probe de solicitat în dovedirea existenței faptei și a vinovăției autorului faptei penale ori cereri sau excepții de invocat. În lipsa unei asemenea obligații, organele de urmărire penală pot face propuneri, iar procurorul dispune clasarea limitându-se la probele administrate din oficiu, fără a chema și persoana vătămată sau pe reprezentantul acesteia pentru a le da posibilitatea să-și apere cauza ori să ceară administrarea de probe. În acest fel, persoana care a făcut sesizarea este împiedicată să verifice obiectivitatea motivelor ce conduc la clasarea cauzei și să-și formuleze propriile apărări în raport cu acele motive. Mai mult, arată că în reglementarea motivului de clasare, prevăzut la art. 315 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală, nu există inserată nicio obligație a procurorului prin care, în ipoteza lipsei unor condiții de fond și de formă ale sesizării, să cheme persoana care a făcut sesizarea și să-i pună în vedere ca, într-un termen rezonabil, să remedieze viciile de fond și formă ale sesizării. Susține că norma criticată este ambiguă, întrucât nu precizează, în concret, care sunt acele „*condiții de fond și de formă ale sesizării*” care pot atrage clasarea cauzei. De asemenea, nu se explicitează ce se înțelege prin sintagma „*condiții esențiale ale sesizării*”, textul fiind neprevizibil pentru persoana vătămată care a făcut sesizarea, fiind încălcate dreptul la apărare și dreptul de acces la justiție.

7. **Judecătoria Tulcea — Secția civilă și penală** opinează că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. În ceea ce privește dispozițiile art. 341 alin. (2) teza finală, arată că acestea sunt în legătură cu prevederile alin. (5) ale aceluiași articol conform cărora judecătorul de cameră preliminară se pronunță în camera de consiliu, fără participarea petentului, a procurorului și a intimaților. Or, în situația în care sintagma „*fără participarea petentului, a procurorului și a intimaților*” a fost declarată neconstituțională, în prezent, soluționarea plângerii de

către judecător se face numai cu citarea părților. Citarea tuturor părților dă posibilitatea acestora să se prezinte în fața judecătorului, ceea ce le conferă dreptul să consulte toate documentele existente în dosarul cauzei, fiindu-le asigurate în acest fel toate drepturile și garanțiile procesuale pe care dreptul la un proces echitabil le presupune în faza procesuală analizată. Pe de altă parte, dacă în cauză există un inculpat, aceasta înseamnă că s-a dispus de către procuror punerea în mișcare a acțiunii penale, situație în care judecătorul de cameră preliminară trebuie să aibă în vedere dispozițiile alin. (7) ale art. 341 din Codul de procedură penală și, dacă nu respinge plângerea ca tardivă sau inadmisibilă, este obligată să verifice legalitatea administrării probelor și a efectuării urmăririi penale. Aceasta înseamnă că, din oficiu, va exclude probele nelegal administrate sau că va sancționa — în condițiile art. 280—282 din Codul de procedură penală — actele de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii.

8. Cât privește dispozițiile art. 315 alin. (1) din Codul de procedură penală, reține că soluția de clasare este una dintre soluțiile pe care procurorul le poate pronunța alături de trimiterea în judecată. Ambele soluții sunt avute în vedere de procuror numai după ce acesta constată că nu este cazul sau, dimpotrivă, este cazul trimiterii în judecată. Aprecierea nu este una discreționară, cum precizează petenții, ci are la bază concluziile ce se desprind urmare a strângerii probelor care converg către ideea existenței sau nu a faptei, a îndeplinirii cerințelor ca aceasta să fie infracțiune, a identificării persoanelor care au săvârșit-o și numai după stabilirea răspunderii penale a respectivelor persoane. Toate aceste activități sunt reglementate de normele de drept procesual penal și constituie obligații ale procurorului. Acele acte efectuate de procuror ori măsuri dispuse de acesta care sunt considerate de către una dintre părți ori de persoana vătămată a fi prejudiciabile pot fi atacate de persoana interesată prin formularea unei plângeri către prim-procuror. De asemenea, soluția de netrimite în judecată poate face obiectul unei plângeri ce se adresează judecătorului de cameră preliminară. Așadar, consideră că legea prevede remedii procesuale chiar și pentru situația în care procurorul s-ar limita doar la administrarea probelor „din oficiu”. Apreciază că nu poate reține susținerea petenților — potrivit căreia persoana care a făcut sesizarea ar fi împiedicată să verifice obiectivitatea motivelor ce conduc la clasare, întrucât nu a fost chemată la procuror înainte de emiterea ordonanței —, având în vedere drepturile conferite de lege persoanei vătămate prin art. 81 din Codul de procedură penală, dar și faptul înștiințării despre clasare — art. 316 din Codul de procedură penală —, cu remediile menționate, conferite de instituția plângerii împotriva soluției dispuse de procuror. În privința cazului de clasare prevăzut la lit. a), alin. (1) al art. 315 din Codul de procedură penală, reține că modurile de sesizare a organelor de urmărire penală sunt cele prevăzute de art. 288 din Codul de procedură penală, iar normele procesual penale imediat următoare arată care sunt condițiile de fond și cele de formă ce trebuie îndeplinite de fiecare mod de sesizare în parte. Neîndeplinirea condițiilor de fond ori de formă are drept consecință restituirea către petiționar a sesizării, cu indicarea elementelor care lipsesc — art. 294 din Codul de procedură penală. Apreciază că interpretarea normelor legale trebuie făcută în mod unitar, și nu în mod separat. Judecătorul de cameră preliminară consideră, astfel, că textul de lege criticat nu poate fi considerat ambiguu, lacunar, neclar sau neprevizibil, regulile de conduită comune și obligatorii pentru reglementarea și desfășurarea procesului penal fiind clare și neechivoce. Normele procesual penale criticate garantează astfel dreptul la apărare și nu încalcă dispozițiile constituționale ale art. 1 alin. (3), art. 24 alin. (1) și art. 148 alin. (2).

9. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului

Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate invocate.

10. **Guvernul** consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Arată că plângerea reglementată de dispozițiile art. 340 și următoarele din Codul de procedură penală are ca obiect verificarea legalității și temeiniciei soluțiilor de neurmărire ori de netrimite în judecată, dispuse de procuror. Prin urmare, în cadrul acestei proceduri, judecătorul de cameră preliminară este chemat să se pronunțe nu asupra fondului cauzei penale — existența faptei, caracterul infracțional al acesteia și imputabilitatea faptei în raport cu persoana cercetată —, ci asupra întemeierii în fapt — raportat la probele administrate în urmărirea penală — și în drept — raportat la prevederile legale incidente — a soluției dispuse de procuror. Opțiunea legiuitorului de a nu permite administrarea de probe noi în procedura plângerii reglementate de art. 340 și următoarele din Codul de procedură penală are o justificare în specificul acestei proceduri, căci verificarea legalității și temeiniciei soluției procurorului nu poate fi făcută decât prin raportare la situația de fapt și la probele avute în vedere de procuror în faza de urmărire penală. În această procedură specială, constatarea necesității administrării unor probe noi echivalează *de lege lata* cu constatarea caracterului incomplet al probatoriului administrat în faza de urmărire penală. Astfel, dacă examinând plângerea, judecătorul de cameră preliminară constată că probele administrate în faza urmăririi penale nu confirmă soluția procurorului și nici nu sunt suficiente pentru a justifica o altă soluție, acesta nu poate proceda la completarea probatoriului, ci va dispune — în temeiul art. 341 alin. (6) lit. b) din Codul de procedură penală sau, după caz, al art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. b) din Codul de procedură penală — admiterea plângerii, desființarea soluției atacate și trimiterea cauzei la procuror pentru a începe sau pentru a completa urmărirea penală ori, după caz, pentru a pune în mișcare acțiunea penală și a completa urmărirea penală; în același sens sunt și dispozițiile art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c) din Codul de procedură penală, potrivit cărora începerea judecării — ca urmare a admiterii plângerii și desființării soluției atacate — nu poate fi dispusă decât dacă judecătorul de cameră preliminară constată că probele legal administrate sunt suficiente. Așadar, în cazul contrar, acesta nu va putea complini probatoriul, ci va trebui să trimită cauza la procuror pentru completarea urmăririi penale. Apreciază că soluția legislativă nu aduce atingere dreptului la un proces echitabil, de vreme ce, în prezent, ca urmare a Deciziei Curții Constituționale nr. 599 din 21 octombrie 2014, judecarea plângerii reglementate de art. 340 și următoarele din Codul de procedură penală, are loc cu citarea petentului, dar și a părților și subiecților procesuali principali, în condiții de contradictorialitate și oralitate, aceștia având posibilitatea nu doar de a depune note scrise, ci și de a se prezenta pentru a-și susține punctele de vedere în fața judecătorului de cameră preliminară, personal ori reprezentați sau asistați de apărător.

11. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, punctul de vedere al Guvernului, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

12. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

13. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie, potrivit încheierii de sesizare, dispozițiile art. 341 alin. (2) teza ultimă și art. 315 alin. (1) din Codul de procedură penală. Față de criticile autorilor excepției, Curtea reține că obiect al

excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 315 alin. (1) și art. 341 alin. (2) din Codul de procedură penală. Ulterior sesizării Curții, alin. (2) al art. 341 din Codul de procedură penală a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 389 din data de 23 mai 2016. Având în vedere însă că soluționarea plângerii s-a făcut prin Încheierea din 21 martie 2016 pronunțată de Judecătoria Tulcea — Secția civilă și penală, în Dosarul nr. 7.323/327/2015 — care este și actul de sesizare a Curții Constituționale, producând efecte norma de procedură prevăzută de textul art. 341 alin. (2) din Codul de procedură penală în redactarea cu care a fost sesizată Curtea, aceasta din urmă se va pronunța asupra dispozițiilor art. 341 alin. (2) din Codul de procedură penală în forma anterioară intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 18/2016. Textele de lege criticate au următorul conținut:

— Art. 315 alin. (1): „(1) Clasarea se dispune când: a) nu se poate începe urmărirea penală, întrucât nu sunt întrunite condițiile de fond și formă esențiale ale sesizării; b) există unul dintre cazurile prevăzute la art. 16 alin. (1).”;

— Art. 341 alin. (2): „Judecătorul de cameră preliminară stabilește termenul de soluționare, care este comunicat, împreună cu un exemplar al plângerii, procurorului și părților, care pot depune note scrise cu privire la admisibilitatea ori temeinicia plângerii. Petentului i se va comunica termenul de soluționare. Persoana care a avut în cauză calitatea de inculpat poate formula cereri și ridica excepții și cu privire la legalitatea administrării probelor ori a efectuării urmăririi penale.”

14. Autorii excepției apreciază că normele procesual penale criticate contravin dispozițiilor constituționale ale art. 1 alin. (3) privind statul de drept, art. 24 alin. (1) referitor la dreptul la apărare și art. 148 alin. (2) privind integrarea în Uniunea Europeană.

15. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că dispozițiile art. 315 alin. (1) din Codul de procedură penală reglementează două cazuri ce determină dispunerea clasării, respectiv când nu se poate începe urmărirea penală, întrucât nu sunt întrunite condițiile de fond și formă esențiale ale sesizării [lit. a)] și când există unul dintre cazurile prevăzute la art. 16 alin. (1) din Codul de procedură penală [lit. b)]. Curtea reține că, potrivit noului Cod de procedură penală, punerea în mișcare a acțiunii penale nu mai este posibilă la terminarea urmăririi, procurorul fiind obligat să dispună acest act procesual în cursul urmăririi, prin ordonanță, de îndată ce constată că există probe din care rezultă presupunerea rezonabilă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există niciunul dintre cazurile prevăzute de art. 16 alin. (1) din Codul de procedură penală, cazuri care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale. Administrarea de probatorii după declanșarea urmăririi penale are rolul de a lămuri cauza sub toate aspectele — existența faptei, identitatea făptuitorului și responsabilitatea penală a acestuia —, pentru a se putea dispune, la finalizarea ei, fie o soluție de trimitere în judecată, fie o soluție de netrimitere în judecată. În ceea ce privește soluțiile de neurmărire și netrimitere în judecată prevăzute de noua lege procesual penală, acestea sunt clasarea și renunțarea la urmărirea penală, iar actele prin care se dispun sunt ordonanța și, în anumite cazuri, rechizitoriul. Noul Cod de procedură penală reglementează două situații ce determină dispunerea clasării, și anume clasarea exclusiv ca soluție de neurmărire penală — atunci când nu se poate începe urmărirea penală, întrucât nu sunt întrunite condițiile de fond și de formă esențiale ale sesizării — și clasarea ca urmare a constatării incidenței unuia dintre cazurile de împiedicare a punerii în mișcare și a

exercitării acțiunii penale prevăzute de art. 16 alin. (1) din Codul de procedură penală.

16. Curtea reține că soluția de clasare poate fi dată exclusiv de procuror, prin ordonanță, respectiv prin rechizitoriu, din oficiu sau la propunerea motivată a organului de cercetare penală. Propunerea de clasare a organului de cercetare penală se realizează prin întocmirea unui referat motivat care va cuprinde descrierea elementelor de fapt și de drept pe care se întemeiază aceasta, iar lucrările cauzei, împreună cu referatul, se înaintează procurorului, care verifică îndeplinirea condițiilor legale pentru a se dispune soluția de clasare și, după caz, își va însuși propunerea sau o va respinge, prin ordonanță.

Curtea reține că procurorul își poate însuși integral sau parțial argumentele cuprinse în referatul organului de cercetare penală, poate dispune clasarea cu alte argumente ori chiar pe un alt temei de drept decât cel invocat. În ipoteza însușirii, în mod parțial, a propunerii din referat, ori dacă procurorul nu își însușește argumentele cuprinse în propunerea organului de cercetare, potrivit art. 315 alin. (5) din Codul de procedură penală, ordonanța de clasare va cuprinde și motivele noi, de fapt și de drept, diferite de cele invocate în referatul organului de cercetare penală. Dacă își însușește integral motivele cuprinse în referatul organului de cercetare penală, procurorul nu este obligat să motiveze ordonanța de clasare, ci face trimitere la cuprinsul referatului.

17. Față de criticile autorilor excepției, Curtea reține că, în cursul urmăririi penale, persoana vătămată și, implicit, succesorii acesteia, în ipoteza în care persoana vătămată a decedat, beneficiază de toate drepturile reglementate la art. 81 din Codul de procedură penală, inclusiv dreptul de a fi informați, într-un termen rezonabil, cu privire la stadiul urmăririi penale, la cererea lor expresă și dreptul de a propune administrarea de probe de către organele judiciare. Totodată, Curtea reține că, potrivit art. 316 alin. (1) din Codul de procedură penală, ordonanța de clasare se comunică în copie persoanei care a făcut sesizarea, suspectului, inculpatului sau, după caz, altor persoane interesate, iar dacă ordonanța nu cuprinde motivele de fapt și de drept, se comunică și o copie a referatului organului de cercetare penală. Așadar, procurorul are obligația ca, după dispunerea soluției de clasare, prin ordonanță, să dispună și comunicarea unei copii a acesteia persoanei vătămate, implicit, succesorilor acesteia, în ipoteza în care persoana vătămată a decedat, suspectului, inculpatului, oricărei persoane interesate, iar, în ipoteza în care ordonanța nu este motivată în fapt și în drept, întrucât procurorul și-a însușit argumentele din referatul organului de cercetare penală, copia ordonanței va fi comunicată împreună cu o copie a referatului. Curtea reține că rațiunea comunicării copiei ordonanței — iar nu doar a unei înștiințări despre clasare — și a unei copii după referatul organului de cercetare penală, către toate persoanele interesate, rezidă în dreptul pe care aceste persoane îl au de a ataca soluția procurorului prin formularea unei plângeri, în temeiul dispozițiilor art. 340 din Codul de procedură penală, în acest sens fiind necesar ca acestea să aibă acces la motivele de fapt și de drept ce au condus la soluția de clasare, prin aceasta fiind asigurate dreptul la apărare și dreptul la un proces echitabil.

18. Totodată, cât privește cazul de clasare reglementat la art. 315 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală, respectiv când nu se poate începe urmărirea penală, întrucât nu sunt întrunite condițiile de fond și formă esențiale ale sesizării, față de susținerile autorilor excepției, Curtea reține că modurile de sesizare a organului de urmărire penală sunt cele reglementate în art. 288 din Codul de procedură penală, cu referire la plângere art. 289 alin. (2) din Codul de procedură penală stabilind că aceasta trebuie să cuprindă numele, prenumele, codul numeric personal, calitatea și domiciliul petiționarului, descrierea faptei care formează obiectul plângerii, precum și indicarea făptuitorului și a mijloacelor de probă, dacă sunt cunoscute. De asemenea, Curtea reține că, în situația în care plângerea sau

denunțul nu îndeplinesc condițiile de formă prevăzute de lege ori descrierea faptei este incompletă ori neclară, acestea se restituie, pe cale administrativă, petiționarului, cu indicarea elementelor care lipsesc [art. 294 alin. (2) din Codul de procedură penală].

19. Față de cele arătate în precedent, Curtea nu poate reține că normele procesuale penale criticate aduc atingere dreptului la apărare, dreptului la un proces echitabil ori principiilor statului de drept invocate de către autorii excepției. În ceea ce privește dispozițiile art. 148 alin. (2) din Constituție, autorii excepției de neconstituționalitate au procedat la simpla enumerare a acestor norme constituționale pretins încălcate, fără a prezenta motive sau argumente în susținerea excepției, și cum din această formulare a excepției nu se poate deduce, în mod rezonabil, vreo critică de neconstituționalitate, excepția de neconstituționalitate raportată la aceste prevederi constituționale nu poate fi reținută.

20. Cât privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 341 alin. (2) din Codul de procedură penală, Curtea reține că prin Decizia nr. 599 din 21 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 886 din 5 decembrie 2014, a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 341 alin. (5) din Codul de procedură penală și a constatat că soluția legislativă potrivit căreia judecătorul de cameră preliminară se pronunță asupra plângerii „fără participarea petentului, a procurorului și a intimaților” este neconstituțională, întrucât contravine dreptului la un proces echitabil în componentele sale referitoare la contradictorialitate și oralitate. În acest sens, Curtea a reținut că atât plângerea petentului, cât și notele scrise ale procurorului și ale intimaților sunt susceptibile de a influența soluția privind litigiul ce face obiectul acelei proceduri, determinantă cu privire la confirmarea/infirmarea stingerii acțiunii penale. Astfel, din perspectiva contradictorialității și oralității, ca elemente esențiale ale egalității de arme și ale dreptului la un proces echitabil, Curtea a constatat că legea trebuie să prevadă posibilitatea petentului, a procurorului și a intimaților de a dezbate, în mod efectiv, observațiile depuse judecătorului de cameră preliminară, fiind necesară citarea acestora pentru realizarea respectivelor garanții (paragrafele 46 și 47).

21. Curtea reține, de asemenea, că prin Decizia nr. 599 din 21 octombrie 2014, precitată, a identificat o modalitate *sui generis* de formulare a unei acuzații penale în procedura de soluționare a plângerilor împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimiteri în judecată. Astfel, cu toate că procedura în discuție nu vizează *ab initio* existența unei acuzații în materie penală, deoarece ea a fost înlăturată de soluțiile pronunțate de procuror, câtă vreme, potrivit dispozițiilor art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c) din Codul de procedură penală, judecătorul de cameră preliminară, prin încheiere, poate desființa soluția atacată și dispune începerea judecării, atunci încheierea pronunțată are valențele unui rechizitoriu, deci a unei acuzații în materie penală (paragraful 34). De aceea, atunci când o instanță — așa cum este judecătorul de cameră preliminară — este competentă să analizeze temeinicia unei plângeri prin analiza întregii probațiuni existente care fundamentează în ansamblu stingerea acțiunii penale, ea nu poate, din motive ce țin de echitatea procedurii, să tranșeze asupra chestiunilor respective fără o apreciere nemijlocită a declarațiilor persoanei care susține că nu a comis fapta considerată ca infracțiune (paragraful 42). În plus, în cauzele în care a fost pusă în mișcare acțiunea penală, obiectul procedurii referitoare la soluționarea plângerilor împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimiteri în judecată îl constituie nu numai admisibilitatea și temeinicia acestora, ci și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării urmăririi penale. Potrivit art. 341 alin. (11) din Codul de procedură penală, probele care au fost excluse de judecător în această fază nu pot fi avute în vedere la judecarea în fond a cauzei, dacă judecătorul de cameră preliminară a dispus și începerea judecării. Or, câtă

vreme probele reprezintă chintesența oricărui proces penal, iar organul de urmărire penală strânge și administrează probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului, atunci este evident că procedura desfășurată în aceste situații are o influență directă asupra desfășurării și echității procedurii ulterioare, inclusiv asupra procesului propriu-zis (paragraful 43). Totodată, Curtea a reținut că principiul egalității armelor — unul dintre elementele conceptului mai larg de proces echitabil — prevede ca fiecare parte să dispună de posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație dezavantajoasă față de adversarul său. Or, din această perspectivă, Curtea a constatat că, prin absența dezbaterilor contradictorii, petentul, partea civilă, partea responsabilă civilmente, suspectul sau persoana vătămată nu numai că nu pot, asemeni persoanei care a avut calitatea de inculpat, să formuleze cereri și să ridice excepții cu privire la legalitatea administrării probelor ori a efectuării urmăririi penale, dar nu pot contesta în niciun fel aceste cereri ori excepții, cu atât mai mult cu cât, potrivit art. 374 alin. (7) teza întâi din Codul de procedură penală, probele administrate în cursul urmăririi penale și necontestate de părți nu se readministrează în cursul cercetării judecătorești. De aceea, în condițiile în care persoanele interesate ar fi citate, ar avea posibilitatea să se prezinte la dezbateri și, prin urmare, ar putea beneficia de dreptul de a-și exprima opiniile și de a răspunde nu numai la aspectele relevate reciproc, ci și la eventualele întrebări ale judecătorului de cameră preliminară (paragraful 41).

22. Având în vedere toate aceste considerente de principiu, prin Decizia nr. 42 din 17 februarie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 200 din 25 martie 2015, Curtea a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 341 alin. (2) din Codul de procedură penală. Astfel, Curtea a amintit cele statuate prin Decizia nr. 599 din 21 octombrie 2014, precitată, și anume că judecarea plângerii fără participarea petentului, a procurorului și a intimaților contravine dreptului la un proces echitabil în componentele sale referitoare la contradictorialitate și oralitate, întrucât norma legală nu permite comunicarea către aceștia a documentelor care sunt de natură să influențeze decizia judecătorului și nu prevede posibilitatea de a discuta în mod efectiv observațiile depuse în fața instanței. Odată citate însă, părțile au posibilitatea să ia cunoștință despre desfășurarea procedurii în fața judecătorului de cameră preliminară și au dreptul să consulte toate documentele existente în dosarul cauzei, fiindu-le asigurate în acest fel toate drepturile și garanțiile procesuale pe care dreptul la un proces echitabil le presupune în faza procesuală analizată (paragraful 18). Totodată, Curtea reține ca urmare a Deciziei nr. 599 din 21 octombrie 2014, că se asigură și respectarea dreptului la apărare, reglementat la art. 24 din Constituție, drept care conferă oricărei părți implicate într-un proces, potrivit intereselor sale și indiferent de natura procesului, posibilitatea de a utiliza toate mijloacele prevăzute de lege pentru a invoca în apărarea sa fapte sau împrejurări. Acest drept presupune, printre altele, participarea la ședințele de judecată și posibilitatea de a beneficia de serviciile unui apărător.

23. Totodată, Curtea constată că, în Decizia nr. 442 din 21 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 666 din 30 august 2016, analizând critici identice celor invocate în prezenta cauză — potrivit cărora dispozițiile art. 341 alin. (2) din Codul de procedură penală sunt neconstituționale, întrucât nu permit administrarea de probe de către judecătorul de cameră preliminară sau nu sunt suficient de clare cu privire la această posibilitate — Curtea a statuat în paragrafele 29—32 ale deciziei precitate că limitarea mijloacelor de probă este justificată având în vedere natura juridică a acestei plângeri, care nu vizează judecarea propriu-zisă a cauzei penale, ci constituie un mijloc procedural prin care se realizează un examen al ordonanței procurorului, atacate sub aspectul legalității acesteia. Ca urmare, este firesc ca, în vederea soluționării plângerii, instanța să verifice, pe baza

lucrărilor și a materialului existente în dosarul cauzei, care au fost avute în vedere de procuror la emiterea ordonanței de neurmărire/netrimiteră în judecată atacate, dacă această soluție a fost sau nu dispusă cu respectarea dispozițiilor legale. De aceea, dispozițiile art. 341 alin. (2) din Codul de procedură penală nu încalcă dreptul la un proces echitabil, astfel cum este acesta consfințit de prevederile constituționale și de reglementările internaționale, petentul având deplina libertate de a demonstra în fața instanței de judecată nelegalitatea actului atacat, în raport cu lucrările și materialul din dosarul cauzei, cu notele scrise depuse, precum și cu cererile și excepțiile formulate de către inculpat cu privire la legalitatea administrării probelor ori a efectuării urmăririi penale.

24. Așa fiind, Curtea nu a primit critica potrivit căreia se încalcă dreptul de acces liber la justiție, plângerea reglementată de dispozițiile art. 341 din Codul de procedură penală reprezentând prin ea însăși o garanție a realizării acestui drept. Stabilirea unor reguli speciale de procedură în cazul judecării plângerii împotriva ordonanței procurorului de neurmărire/netrimiteră în judecată este realizată de legiuitor în exercitarea competenței sale constituționale și nu încalcă liberul acces la justiție, Curtea Constituțională statuând în acest sens că „legiuitorul poate institui, în considerarea unor situații deosebite, reguli speciale de procedură, ca și modalitățile de exercitare a drepturilor procedurale, principiul liberului acces la justiție presupunând posibilitatea neîngrădită a celor interesați de a utiliza aceste proceduri, în formele și în modalitățile instituite de lege” (Decizia Plenului nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994)

25. Totodată, Curtea a reținut că textul de lege criticat nu aduce atingere dreptului la un proces echitabil așa cum este acesta consfințit de prevederile constituționale și de reglementările internaționale invocate, câtă vreme petentul are deplina libertate de a demonstra în fața instanței de judecată nelegalitatea actului atacat, în raport cu lucrările și materialul din dosarul cauzei, cu notele scrise depuse, precum și cu posibilitatea formulării de către inculpat a unor cereri sau excepții cu privire la legalitatea administrării probelor ori a efectuării urmăririi penale. Faptul că aceste drepturi fundamentale nu sunt cu nimic îngrădite prin dispozițiile legale supuse criticilor de neconstituționalitate rezultă și din reglementarea, prin dispozițiile art. 341 alin. (6) și (7) din Codul de procedură penală, a soluțiilor ce pot fi date de judecătorul de cameră preliminară plângerii împotriva ordonanțelor procurorului de neurmărire/netrimiteră în judecată. Astfel, indiferent de soluția pronunțată, judecătorul de cameră preliminară apreciază și cu privire la probele administrate în dosarul de urmărire penală,

inclusiv sub aspectul dacă acestea sunt sau nu suficiente pentru a fundamenta soluția organului de cercetare penală. Admițând plângerea și desființând soluția atacată, instanța poate să dispună motivat fie trimiterea cauzei procurorului „*pentru a începe sau pentru a completa urmărirea penală ori, după caz, pentru a pune în mișcare acțiunea penală și a completa urmărirea penală*” [art. 341 alin. (6) lit. b) și alin. (7) pct. 2 lit. b) din Codul de procedură penală] ori schimbă temeiul de drept al soluției de clasare dacă prin aceasta nu se creează o situație mai grea pentru persoana care a făcut plângerea [art. 341 alin. (6) lit. c) și art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. d) din Codul de procedură penală], fie, atunci când probele legal administrate sunt suficiente pentru judecarea cauzei, desființează soluția și dispune începerea judecării cu privire la faptele și persoanele pentru care, în cursul cercetării penale, a fost pusă în mișcare acțiunea penală, trimițând dosarul spre repartizare aleatorie [art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c) din Codul de procedură penală]. În ambele situații, dreptul la un proces echitabil al petentului este pe deplin asigurat, acesta având posibilitatea să se prevaleze de toate garanțiile procesuale ce caracterizează acest drept, sens în care, în cazul prevăzut de art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c), procurorul și inculpatul pot face, motivat, contestație cu privire la modul de soluționare a excepțiilor privind legalitatea administrării probelor și a efectuării urmăririi penale, contestație care va fi soluționată, în lumina Deciziei Curții Constituționale nr. 663 din 11 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 52 din 22 ianuarie 2015, cu participarea părților, subiecților procesuali principali și a procurorului, asigurându-se în acest fel comunicarea către aceștia a documentelor care sunt de natură să influențeze decizia judecătorului, precum și posibilitatea de a discuta în mod efectiv observațiile depuse în fața instanței.

26. De altfel, Curtea a reținut că împrejurarea că judecătorul de cameră preliminară va putea verifica, în cauzele în care a fost pusă în mișcare acțiunea penală, legalitatea administrării probelor și a efectuării urmăririi penale, putând exclude probele nelegal administrate ori, după caz, să sancționeze potrivit art. 280—282 actele de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii, în așa fel încât, în situația dispunerii începerii judecării, probele astfel excluse nu mai pot fi avute în vedere la judecarea în fond a cauzei, nu reprezintă altceva decât o reflectare a exigențelor dreptului la un proces echitabil.

27. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură a modifica jurisprudența Curții, atât soluția, cât și considerentele deciziilor anterior arătate sunt aplicabile și în prezenta cauză.

28. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Vasile Filoteanu și Cornelia Isabelle Filoteanu în Dosarul nr. 7.323/327/2015 al Judecătoriei Tulcea — Secția civilă și penală, și constată că dispozițiile art. 315 alin. (1) și art. 341 alin. (2) din Codul de procedură penală, sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătoriei Tulcea — Secția civilă și penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Pronunțată în ședința din data de 13 decembrie 2016.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Mihaela Ionescu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 765

din 14 decembrie 2016

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Benke Károly	— magistrat-asistent-șef

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor „proiectului de lege” pentru modificarea și completarea Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, obiecție formulată de Guvernul României.

2. Obiecția de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 10.618 din 4 noiembrie 2016 și constituie obiectul Dosarului nr. 2.633A/2016.

3. În motivarea obiecției de neconstituționalitate, se arată că legea criticată este contrară art. 1 alin. (5) din Constituție, instituind un regim legal într-o formă care încalcă Constituția și alte legi aflate în vigoare.

4. Cu privire la încălcarea principiului bicameralismului, se arată că propunerea legislativă adoptată de Senat, în calitate de primă Cameră sesizată, prevedea o derogare de la art. 41 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, în sensul că plata sumelor stabilite ca despăgubiri de până la 50.000 lei să fie realizată într-o singură tranșă. În schimb, Camera Deputaților a adoptat legea analizată într-o redactare total diferită față de conținutul propunerii legislative inițiale, ignorând forma adoptată de Senat. Comparând cele două forme ale legii adoptate de Camera Deputaților și Senat, rezultă că există o diferență de conținut vizibilă, flagrantă și de substanță, ceea ce înseamnă că a avut loc o încălcare a principiului bicameralismului.

5. Se arată că au fost încălcate prevederile art. 111 din Constituție, care prevăd că „solicitarea informării este obligatorie”; nerespectarea acestei obligații are drept consecință neconstituționalitate măsurii astfel adoptate, care, sub aspect strict economic și financiar, tocmai pentru că nu poate fi executată, apare ca fiind nerealistă și demagogică. „Ori de câte ori o astfel de informare nu însoțește o inițiativă legislativă se ajunge la nerespectarea art. 111 și art. 138 alin. (5) din Constituție”. Se mai indică faptul că, pentru adoptarea unei asemenea legi, trebuie indicate informațiile referitoare la efectele financiare ale acesteia asupra bugetului general consolidat, modificările cheltuielilor bugetare, precum și calculele privind fundamentarea acestor modificări; or, prin nerespectarea acestei obligații, se ajunge la încălcarea și a dispozițiilor art. 1 alin. (4) din Constituție.

6. Se mai arată că inițiativa legislativă adoptată afectează deficitul bugetar, că țintele de deficit pentru anii 2016—2017

respectă valoarea de referință de 3% din produsul intern brut, dar se abat de la Obiectivul bugetar pe termen mediu (OTM) de țară (1% din produsul intern brut). Prin urmare, pentru a asigura respectarea țintelor de deficit și pentru evitarea declanșării procedurii de deficit excesiv, devine esențială respectarea plafoanelor maxime ale cheltuielilor totale și ale cheltuielilor de personal aferente bugetului general consolidat, precum și a cadrului fiscal-bugetar care a stat la baza estimărilor bugetare pe anul 2017 prin promovarea unor politici de cheltuieli prudente și echilibrate.

7. În conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, obiecția de neconstituționalitate a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele lor de vedere.

8. Președintele Senatului, președintele Camerei Deputaților și Avocatul Poporului nu au comunicat punctele de vedere asupra obiecției de neconstituționalitate.

9. La termenul de judecată fixat pentru data de 7 decembrie 2016, Curtea, având în vedere cererile de amânare a dezbaterilor, a amânat dezbaterile asupra cauzei pentru data de 14 decembrie 2016, dată la care a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

10. Cu privire la competența Curții Constituționale, se constată că autorul obiecției de neconstituționalitate a stabilit drept obiect al controlului de constituționalitate dispozițiile cuprinse într-un proiect de lege, și anume „proiectul de lege” pentru modificarea și completarea Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România. În realitate, Curtea constată, pe de o parte, că inițiativa legislativă nu a aparținut Guvernului, ci unui deputat, astfel încât nu poate fi vorba de un proiect de lege, ci de o propunere legislativă, iar, pe de altă parte, este vorba de o lege adoptată, și nu de o propunere/proiect de lege, întrucât propunerea/proiectul de lege odată adoptat/ă devine lege; de asemenea, propunerea/proiectul de lege nu poate face obiectul controlului de constituționalitate, ci numai legile adoptate și nepromulgate încă [a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 42 din 8 iulie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 175 din 23 iulie 1993]. În consecință, în cauză, fiind vorba de o lege adoptată, Curtea este competentă să soluționeze obiecția de neconstituționalitate astfel formulată.

11. Prin urmare, Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din

Constituție, precum și ale art. 1, art. 10, art. 15 și art. 18 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze obiecția de neconstituționalitate.

12. Obiectul controlului de constituționalitate, astfel cum rezultă din precizările realizate la paragraful 10 al prezentei decizii, îl constituie dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, care au următorul cuprins:

„**Articol unic.** — *Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 278 din 17 mai 2013, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:*

1. **La articolul 31, alineatul (2¹) se modifică și va avea următorul cuprins:**

«(2¹) Valoarea unui titlu de plată nu poate fi mai mică de 20.000 lei, cu condiția ca suma astfel acordată să nu depășească totalul despăgubirilor stabilite.»;

2. **La articolul 41, alineatul (2) se abrogă la data de 1 ianuarie 2017.**

3. **La articolul 41, după alineatul (2) se introduce un nou alineat, alineatul (2¹), cu următorul cuprins:**

«(2¹) Începând cu 1 ianuarie 2017, cuantumului unei tranșe nu poate fi mai mic de 20.000 lei».

13. În susținerea obiecției de neconstituționalitate sunt invocate prevederile constituționale ale art. 1 alin. (4) privind principiul separației și echilibrului puterilor în stat, art. 1 alin. (5) în componenta sa referitoare la calitatea legii, art. 61 alin. (2) privind principiul bicameralismului, art. 111 privind informarea Guvernului și art. 138 alin. (5) potrivit căruia „Nicio cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare”. De asemenea, sunt invocate și dispozițiile următoarelor acte normative:

— Art. 15 alin. (1) din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 597 din 13 august 2002, potrivit căruia:

„(1) În cazurile în care se fac propuneri de elaborare a unor proiecte de acte normative/măsuri/politici a căror aplicare atrage micșorarea veniturilor sau majorarea cheltuielilor aprobate prin buget, se va întocmi o fișă financiară, care va respecta condițiile prevăzute de Legea nr. 69/2010. În această fișă se înscriu efectele financiare asupra bugetului general consolidat, care trebuie să aibă în vedere:

a) schimbările anticipate în veniturile și cheltuielile bugetare pentru anul curent și următorii 4 ani;

b) estimări privind eşalonarea creditelor bugetare și a creditelor de angajament, în cazul acțiunilor anuale și multianuale care conduc la majorarea cheltuielilor;

c) măsurile avute în vedere pentru acoperirea majorării cheltuielilor sau a minusului de venituri pentru a nu influența deficitul bugetar. [...]”;

— Art. 15 alin. (1) din Legea responsabilității fiscal-bugetare nr. 69/2010, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 330 din 14 mai 2015, potrivit căruia:

„(1) În cazul propunerilor de introducere a unor măsuri/politici/inițiative legislative a căror adoptare atrage majorarea cheltuielilor bugetare, inițiatorii au obligația să prezinte:

a) fișa financiară prevăzută la art. 15 din Legea nr. 500/2002, cu modificările și completările ulterioare, însoțită de ipotezele și metodologia de calcul utilizată;

b) declarație conform căreia majorarea de cheltuială respectivă este compatibilă cu obiectivele și prioritățile strategice specificate în strategia fiscal-bugetară, cu legea bugetară anuală și cu plafoanele de cheltuieli prezentate în strategia fiscal-bugetară.”;

— Art. 30 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, potrivit căruia:

„(1) Proiectele de acte normative trebuie însoțite de următoarele documente de motivare:

a) expuneri de motive — în cazul proiectelor de legi și al propunerilor legislative.”

(1) **Admisibilitatea obiecției de neconstituționalitate**

14. Înainte de a proceda la analiza propriu-zisă a obiecției de neconstituționalitate, Curtea constată că aceasta îndeplinește condițiile prevăzute de art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție atât sub aspectul obiectului său, fiind vorba de o lege adoptată și nepromulgată, cât și sub aspectul titularului dreptului de sesizare, aceasta fiind semnată de primul-ministru al Guvernului, conform art. 13 din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 164 din 2 aprilie 2001.

(2) **Analiza obiecției de neconstituționalitate**

(2.1) **Parcursul legislativ al legii analizate**

15. Propunerea legislativă a fost inițiată de domnul deputat Vasile-Cătălin Drăgușanu și înregistrată la Senat pe 5 mai 2015. La data de 16 septembrie 2015, Guvernul a comunicat punctul său de vedere — negativ — cu privire la propunerea legislativă inițiată.

16. La data de 2 noiembrie 2015, legea a fost adoptată de Senat (120 voturi pentru, 1 împotriva și 1 abținere), cu următorul conținut:

„**Articol unic.** — *După alineatul (2) al articolului 41 din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 278 din 17 mai 2013, cu modificările și completările ulterioare, se introduce un nou alineat, alin. (2¹), cu următorul cuprins:*

«(2¹) Prin derogare de la prevederile alin. (1), plata sumelor de bani reprezentând despăgubiri în dosarele aprobate de Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor înainte de intrarea în vigoare a prezentei legi, precum și a sumelor stabilite prin hotărâri judecătorești, rămase definitive și irevocabile la data intrării în vigoare a prezentei legi, se face într-o singură tranșă pentru sumele, stabilite ca despăgubiri, de până la 50.000 lei».

17. Legea adoptată a fost trimisă spre dezbatere Camerei Deputaților, iar la data de 1 martie 2016 Guvernul a comunicat punctul său de vedere — negativ — cu privire la propunerea legislativă. La 27 septembrie 2016, în Comisia juridică, de disciplină și imunități s-au adus propunerii legislative 5 amendamente, întocmindu-se un raport de adoptare a acestora.

18. La 18 octombrie 2016, propunerea legislativă a fost adoptată de Camera Deputaților (231 de voturi pentru), cu următorul conținut normativ:

„**Articol unic.** — *Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 278 din 17 mai 2013, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:*

„1. **La articolul 31, alineatul (2¹) se modifică și va avea următorul cuprins:**

«(2¹) Valoarea unui titlu de plată nu poate fi mai mică de 20.000 lei, cu condiția ca suma astfel acordată să nu depășească totalul despăgubirilor stabilite.»

2. La articolul 41, alineatul (2) se abrogă la data de 1 ianuarie 2017.

3. La articolul 41, după alineatul (2) se introduce un nou alineat, alineatul (2¹), cu următorul cuprins:

«(2¹) Începând cu 1 ianuarie 2017, cuantumul unei tranșe nu poate fi mai mic de 20.000 lei.»

19. La data de 4 noiembrie 2016, Guvernul sesizează, în temeiul art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție, Curtea Constituțională.

(2.2) *Modificări legislative preconizate*

20. Articolul unic pct. 1 al legii criticate stabilește ca valoarea unei tranșe aferente executării deciziei de compensare în puncte să nu fie mai mică de 20.000 lei, cu condiția ca suma astfel acordată să nu depășească valoarea totală a despăgubirilor acordate prin decizia anterferită. Cu privire la acest aspect, Curtea reține că, în prezent, art. 31 alin. (2¹) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 278 din 17 mai 2013, prevede că „Valoarea unui titlu de plată nu poate fi mai mică de 5.000 lei, cu condiția ca suma astfel acordată să nu depășească totalul despăgubirilor stabilite”. Cu alte cuvinte, legea criticată prevede majorarea valorii tranșei anuale minime de la 5.000 la 20.000 lei.

21. Este de observat, totodată, că, potrivit art. 31 alin. (2) din Legea nr. 165/2013, beneficiarul unei decizii de compensare în puncte emise de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor poate solicita, anual, după 1 ianuarie 2017, Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților emiterea unui titlu de plată pentru cel mult 20% din numărul punctelor acordate prin decizia de compensare și nevalorificate în cadrul licitațiilor naționale de imobile. Această soluție legislativă a fost adoptată prin Legea nr. 103/2016 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 21/2015 pentru modificarea și completarea Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, precum și a art. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 94/2000 privind retrocedarea unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase din România, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 394 din 24 mai 2016, care a mărit valoarea ipotetică maximă a unei tranșe de la cel mult 14% la cel mult 20% — quantum procentual pe care îl prevedea art. 31 alin. (2) din Legea nr. 165/2013 în forma sa inițială —, tranșe care se plătesc începând cu 1 ianuarie 2017 — așadar, acestea nu sunt încă în plată. Odată cu adoptarea noii legi, valoarea unei tranșe va fi de cel puțin 20.000 lei, chiar dacă se depășește valoarea procentuală anuală de 20% din cuantumul deciziei de compensare în puncte.

22. Articolul unic pct. 2 și 3 al legii criticate stabilește că, începând de la 1 ianuarie 2017, cuantumul unei tranșe aferente sumelor stabilite printr-un titlu de despăgubire emis/dosar aprobat de Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor/hotărâri judecătorești, rămasă definitivă și irevocabilă la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, nu poate fi mai mic de 20.000 lei (desigur, fără a depăși valoarea cuantumului despăgubirii stabilite de autoritatea administrativă/ instanța judecătorească). Cu privire la acest aspect, Curtea reține că, în prezent, cuantumul unei tranșe nu poate fi mai mic de 5.000 lei, executarea despăgubirilor fiind eșalonată pe o durată de 5 ani. Așadar, prin creșterea valorii unei tranșe de la 5.000 lei la 20.000 lei, se poate ajunge ca în situațiile în care valoarea despăgubirii este mai mică, executarea acesteia să se realizeze într-un interval temporal mai redus.

(2.3) *Criticile de neconstituționalitate raportate la art. 1 alin. (4) privind principiul separației și echilibrului puterilor în stat*

23. Curtea observă că Guvernul nu motivează care sunt încălcările aduse art. 1 alin. (4) din Constituție. În aceste condiții, Curtea reține că, în sine, activitatea de legiferare a Parlamentului nu poate fi contrară art. 1 alin. (4) din Constituție, problema încălcării textului de referință anterior menționat punându-se numai cu privire la soluțiile alese în exercitarea rolului său prevăzut de art. 61 alin. (1) din Constituție. Chiar dacă Guvernul este cel care elaborează proiectul bugetului de stat, nu înseamnă că Parlamentul nu poate adopta măsuri legislative care să impună din partea Guvernului inițierea unui proiect de lege/ordonanțe de urgență de modificare a bugetului în curs sau inițierea proiectului de buget pentru anul următor adoptării legii ce impune cheltuieli bugetare, cu luarea în considerare a acesteia în procesul de elaborare a proiectului de lege privind bugetul de stat. Prin urmare, Curtea nu poate reține încălcarea art. 1 alin. (4) din Constituție pentru simplul fapt că Parlamentul și-a exercitat rolul prevăzut de art. 61 alin. (1) din Constituție.

(2.4) *Criticile de neconstituționalitate raportate la art. 1 alin. (5) din Constituție privind cerințele de calitate a legii*

24. Curtea reține, de asemenea, că, în privința criticii de neconstituționalitate formulate prin raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție, Guvernul se limitează la o motivare formală, reiterând, în mod superfluu, doar considerente de principiu din jurisprudența Curții Constituționale, a Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene. În consecință, având în vedere critica generală formulată, Curtea nu poate decât să constate că soluția legislativă criticată îndeplinește cerințele de calitate a legii, legiuitorul modificând doar cuantumul valorii unei tranșe de plată de la 5.000 la 20.000 lei, fără a reglementa vreo altă modificare. Prin urmare, la o simplă lectură a legii criticate transpare în mod neechivoc voința legiuitorului, dispozițiile normative fiind suficient de clare, precise și previzibile.

(2.5) *Criticile de neconstituționalitate raportate la art. 61 alin. (2) din Constituție privind principiul bicameralismului*

(2.5.1) *Jurisprudența Curții Constituționale*

25. Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 710 din 6 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 358 din 28 mai 2009, a statuat că, „potrivit art. 61 din Constituția României, Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării, iar structura sa este bicamerală, fiind alcătuit din Camera Deputaților și Senat. Principiul bicameralismului, astfel consacrat, se reflectă însă nu numai în dualismul instituțional în cadrul Parlamentului, ci și în cel funcțional, deoarece art. 75 din Legea fundamentală stabilește competențe de legiferare potrivit cărora fiecare dintre cele două Camere are, în cazurile expres definite, fie calitatea de primă Cameră sesizată, fie de Cameră decizională. Totodată, ținând seama de indivizibilitatea Parlamentului ca organ reprezentativ suprem al poporului român și de unicitatea sa ca autoritate legiuitoare a țării, Constituția nu permite adoptarea unei legi de către o singură Cameră, fără ca proiectul de lege să fi fost dezbătut și de cealaltă Cameră. Art. 75 din Legea fundamentală a introdus, după revizuirea și republicarea acesteia în octombrie 2003, soluția obligativității sesizării, în anumite materii, ca primă Cameră, de reflecție, a Senatului sau, după caz, a Camerei Deputaților și, pe cale de consecință, reglementarea rolului de Cameră decizională, pentru anumite materii, a Senatului și, pentru alte materii, a Camerei Deputaților, tocmai pentru a nu exclude o Cameră sau alta din mecanismul legiferării”.

26. De asemenea, dezbaterile parlamentare a unui proiect de lege sau a unei propuneri legislative nu poate face abstracție

de evaluarea acesteia în plenul celor două Camere ale Parlamentului. Așa fiind, modificările și completările pe care Camera decizională le aduce asupra proiectului de lege sau propunerii legislative adoptate de prima Cameră sesizată trebuie să se raporteze la materia avută în vedere de inițiator și la forma în care a fost reglementată de prima Cameră. Altfel, se ajunge la situația ca o singură Cameră, și anume Camera decizională, să legifereze în mod exclusiv, ceea ce contravine principiului bicameralismului (a se vedea în acest sens Decizia nr. 472 din 22 aprilie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 336 din 30 aprilie 2008).

27. Pe cale jurisprudențială (Decizia nr. 710 din 6 mai 2009, precitată, Decizia nr. 413 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 291 din 4 mai 2010, sau Decizia nr. 1.533 din 28 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 905 din 20 decembrie 2011), Curtea a stabilit două criterii esențiale pentru a se determina cazurile în care prin procedura legislativă se încalcă principiul bicameralismului: pe de o parte, existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, pe de altă parte, existența unei configurații semnificativ diferite între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului. Întrunirea cumulativă a celor două criterii este de natură a afecta principiul constituțional care guvernează activitatea de legiferare a Parlamentului, plasând pe o poziție privilegiată Camera decizională, cu eliminarea, în fapt, a primei Camere sesizate din procesul legislativ.

28. Pe de altă parte, stabilind limitele principiului bicameralismului, prin Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012, Curtea a observat că aplicarea acestui principiu nu poate avea ca efect „deturnarea rolului de Cameră de reflecție a primei Camere sesizate [...] în sensul că aceasta ar fi Camera care ar fixa în mod definitiv conținutul proiectului sau propunerii legislative (și, practic, conținutul normativ al viitoarei legi), ceea ce are drept consecință faptul că cea de-a doua Cameră, Camera decizională, nu va avea posibilitatea să modifice ori să completeze legea adoptată de Camera de reflecție, ci doar posibilitatea de a o aproba sau de a o respinge”. Sub aceste aspecte „este de netăgăduit că principiul bicameralismului presupune atât conlucrarea celor două Camere în procesul de elaborare a legilor, cât și obligația acestora de a-și exprima prin vot poziția cu privire la adoptarea legilor; prin urmare, lipsirea Camerei decizionale de competența sa de a modifica sau completa legea astfel cum a fost adoptată de Camera de reflecție, deci de a contribui la procesul de elaborare a legilor, ar echivala cu limitarea rolului său constituțional și cu acordarea unui rol preponderent Camerei de reflecție în raport cu cea decizională în procesul de elaborare a legilor. Într-o atare situație, Camera de reflecție ar elimina posibilitatea Camerei decizionale de a conlucra la elaborarea actelor normative, aceasta din urmă putându-și doar exprima prin vot poziția cu privire la propunerea sau proiectul de lege deja adoptat de Camera de reflecție, ceea ce este de neconceput”.

29. Este încălcat principiul bicameralismului dacă „legea, în redactarea pe care a adoptat-o Senatul, se îndepărtează în mod substanțial atât de textul adoptat în Camera Deputaților, cât și de obiectivele urmărite de inițiativa legislativă”. Pornind de la premisa că legea este, cu aportul specific al fiecărei Camere, opera întregului Parlament, Curtea a statuat că autoritatea legiuitoare trebuie să respecte principiile constituționale în virtutea cărora o lege nu poate fi adoptată de către o singură Cameră. Or, din examinarea dispozițiilor deduse controlului de constituționalitate, Curtea a constatat că majoritatea soluțiilor adoptate de Senat nu a făcut obiectul inițiativei legislative și nu a fost dezbătută în Camera Deputaților. Cu alte cuvinte, Senatul,

adoptând legea criticată, a sustras dezbaterii și adoptării primei Camere sesizate modificări care vizau aspecte esențiale în structura și filosofia legii, contrar art. 61 din Constituție. De asemenea, Curtea a mai constatat că legea adoptată de Senat se îndepărtează de la scopul avut în vedere de inițiatorul său. Prin urmare, Curtea a reținut că „legea a fost adoptată de Senat cu încălcarea principiului bicameralismului, întrucât, pe de o parte, relevă existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, pe de altă parte, se abate de la obiectivul urmărit de inițiatorul proiectului de lege și respectat de prima Cameră sesizată” [Decizia nr. 624 din 26 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 937 din 22 noiembrie 2016, paragrafele 38—40].

(2.5.2) *Analiza propriu-zisă a obiecției de neconstituționalitate prin raportare la art. 61 alin. (2) din Constituție*

30. Curtea observă că forma inițială a propunerii legislative concordă cu forma adoptată de prima Cameră sesizată, respectiv Senatul. Însă, din punct de vedere redacțional, astfel cum s-a arătat la paragrafele 16 și 18 ale prezentei decizii, forma adoptată de Senat, Cameră de reflecție, diferă de cea adoptată de Camera Deputaților, Cameră decizională.

31. Curtea reține că propunerea legislativă a fost inițiată pentru a-i ajuta pe cei nedreptățiți de precizările art. 41 din Legea nr. 165/2013, respectiv pe cei care ar avea de primit drept despăgubiri sume relativ mici de bani. „Spre exemplu, o persoană care are de primit 25.000 lei ar primi, conform art. 41, câte 5.000 lei/an timp de 5 ani, la drept vorbind o sumă prea mică pentru a răsplăti măcar așteptarea de ani de zile. La polul opus, cei care au de primit drept despăgubiri sume mari de bani, în același interval de 5 ani, valoarea primită anual le oferă posibilitatea de a înțelege ceva de acești bani”. Astfel, potrivit expunerii de motive, propunerea legislativă „urmărește să corecteze o situație care nemulțumește o anumită categorie de beneficiari ai Legii nr. 165/2013”.

32. Examinând cele două forme ale legii adoptate de cele două Camere ale Parlamentului, Curtea constată că Senatul a operat o singură modificare a Legii nr. 165/2013, modificare ce a vizat executarea despăgubirilor aprobate de Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor, prin titlu de despăgubire/dosar aprobat, și a celor stabilite prin hotărâri judecătorești, devenite definitive și irevocabile anterior intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013 [art. 41]. În schimb, la Camera Deputaților s-a decis operarea unor modificări în privința a două ipoteze de lucru, respectiv (1) executarea deciziilor de compensare în puncte emise de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor [art. 31] și (2) executarea despăgubirilor aprobate de Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor, prin titlu de despăgubire/dosar aprobat și a celor stabilite prin hotărâri judecătorești, devenite definitive și irevocabile anterior intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013 [art. 41].

33. Operându-se modificări la cele două ipoteze de lucru, Curtea constată că acestea au vizat, pe de o parte, creșterea valorii unei tranșe aferente valorii deciziei de compensare în puncte emise de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, iar, pe de altă parte, creșterea valorii unei tranșe aferente titlului de despăgubire emis de Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor/dosarului aprobat anterior Legii nr. 165/2013/a sumelor rezultate din hotărâri judecătorești devenite definitive și irevocabile înainte de 20 mai 2013 [data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013], indiferent de valoarea acesteia, în condițiile în care forma inițială a legii, adoptată de Senat, viza executarea într-o singură tranșă a despăgubirilor de cel mult 50.000 lei aferente deciziei Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor.

34. Cu privire la aceste aspecte, Curtea constată că nu există diferențe majore de conținut între cele două forme ale legii adoptate de cele două Camere. În acest sens se reține că cea de-a doua Cameră a procedat în mod corect, ca o operațiune de corelare a modificării ce urma a se realiza la art. 41 din Legea nr. 165/2013 la modificarea corespunzătoare a art. 31 din lege. Astfel, dacă se aduce o modificare în ceea ce privește executarea despăgubirilor stabilite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 165/2013 în mod necesar, se ridică problema dacă aceasta nu trebuie să se aplice și în privința executării deciziilor emise după intrarea în vigoare a legii. O asemenea operațiune trebuia realizată în mod coroborat din moment ce, la data adoptării legii, s-a stabilit ca tranșele aferente despăgubirii să fie egale [5.000 lei], indiferent de data emiterii deciziei de despăgubire. Mai mult, odată cu modificarea operată asupra art. 31 alin. (2) din Legea nr. 165/2013, prin Legea nr. 103/2016, intervalul de timp în care urmează a se executa deciziile Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor este de cel puțin 5 ani, termen fixat ca maximal în cazul despăgubirilor stabilite anterior intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013. Prin urmare, există o anumită corelare între modul de executare a despăgubirilor stabilite înainte și după intrarea în vigoare a Legii nr. 165/2013, Camera decizională fiind în drept să o realizeze.

35. Cu privire la faptul că propunerea legislativă a pornit mai degrabă pentru a-i ajuta pe „cei nedreptățiți”, respectiv persoanele care sunt creditorii unor sume de cel mult 50.000 lei, și a sfârșit ca o măsură cu aplicare generală pentru toți cei care sunt creditorii statului în sensul Legii nr. 165/2013, Curtea constată că o atare soluție legislativă nu se îndepărtează de la scopul avut în vedere de inițiatorul propunerii legislative, adoptarea ei ținând de oportunitatea unei anumite opțiuni a legiuitorului. Astfel, Camera decizională este în drept să aleagă soluția legislativă optimă pentru executarea adecvată a plății despăgubirilor. Legiuitorul nu a renunțat la plata eșalonată, din contră, a menținut-o pentru toate despăgubirile, indiferent de valoare, stabilind, însă, o valoare a tranșelor mai ridicată. Astfel, despăgubirile mai mici sunt executate mai repede, iar, pentru cele mai mari, titularii acestora vor beneficia în fiecare an de o sumă superioară aferentă fiecărei tranșe. Prin urmare, indiferent de valoarea sumelor stabilite drept despăgubiri, tratamentul juridic aplicat persoanelor titulare ale dreptului este egal sub aspectul executării despăgubirilor în bani, atât ca valoare, cât și ca timp.

36. Curtea mai reține că legea adoptată dă substanță și efectivitate despăgubirilor pe care persoana îndreptățită trebuie să le primească. Măsura vizează, deopotrivă, persoanele care trebuie să încaseze sume mici sau mari de bani, defavorizați nefiind doar cele care urmează să beneficieze de despăgubiri în valoare de cel mult 50.000 lei, ci toate persoanele beneficiare ale unui drept la despăgubire indiferent de valoare, caracterul efectiv al executării nefiind limitat numai la anumite valori ale despăgubirii. Practic, legea în forma votată de Camera Deputaților nu vizează numai persoanele îndreptățite care au creanțe mai mici de 50.000 lei asupra statului, ci toate persoanelor îndreptățite, indiferent de valoarea creanței, împărțindu-se, astfel, într-un mod mai echitabil beneficiile avute în vedere în forma adoptată de Senat.

37. Bicameralismul nu înseamnă ca ambele Camere să se pronunțe asupra unei soluții legislative identice, în Camera decizională putând exista abateri inerente de la forma adoptată de Camera de reflecție, desigur, fără schimbarea obiectului esențial al proiectului de lege/prounerii legislative. A nega posibilitatea Camerei decizionale de a se îndepărta de la forma votată în Camera de reflecție ar însemna limitarea rolului său constituțional,

iar caracterul decizional atașat acesteia devine iluzoriu. S-ar ajunge la un veritabil mimetism în sensul că cea de-a doua Cameră se va identifica, în cea ce privește activitatea sa legislativă, cu prima Cameră, neputându-se îndepărta în niciun fel de la soluțiile legislative pentru care a optat prima Cameră, ceea ce este contrar, până la urmă, chiar ideii de bicameralism.

38. Prin urmare, nu se poate susține încălcarea principiului bicameralismului atât timp cât legea adoptată de Camera decizională se referă la aspectele principale pe care le-a avut în vedere propunerea/proiectul de lege în forma sa însușită de Camera de reflecție. În acest sens, modificările aduse formei adoptate de Camera de reflecție trebuie să cuprindă o soluție legislativă care păstrează concepția de ansamblu a acesteia și să fie adaptate în mod corespunzător, prin stabilirea unei soluții legislative alternative/complementare care nu se abate de la forma adoptată de Camera de reflecție, în condițiile în care aceasta este mai cuprinzătoare sau mai bine articulată în cadrul ansamblului legii, cu realizarea anumitor coroborări inerente oricărei modificări.

39. Având în vedere cele anterior expuse, Curtea constată că dispozițiile legale criticate nu încalcă art. 61 alin. (2) din Constituție; din contră, modul în care a fost adoptată legea criticată constituie o aplicare a principiului bicameralismului, caracterizat printr-o strânsă conlucrare și colaborare între cele două Camere ale Parlamentului.

(2.6) Criticile de neconstituționalitate raportate la art. 138 alin. (5) din Constituție

(2.6.1) Jurisprudența Curții Constituționale

40. Cu referire la art. 138 alin. (5) din Constituție, Curtea a reținut că aceasta face diferența între stabilirea sursei de finanțare și caracterul suficient al resurselor financiare din sursa astfel stabilită. Primul aspect este legat de imperativele art. 138 alin. (5) din Constituție (a se vedea Decizia nr. 47 din 15 septembrie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 28 septembrie 1993, sau Decizia nr. 64 din 16 noiembrie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 310 din 28 decembrie 1993).

41. Art. 138 alin. (5) din Constituție impune stabilirea concomitentă atât a alocației bugetare, ce are semnificația unei cheltuieli, cât și a sursei de finanțare, ce are semnificația venitului necesar pentru suportarea ei, spre a evita consecințele negative, pe plan economic și social, ale stabilirii unei cheltuieli bugetare fără acoperire (a se vedea Decizia nr. 36 din 2 aprilie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 75 din 11 aprilie 1996). Majorarea cheltuielilor din sursa indicată poate fi realizată în cursul anului bugetar cu condiția menținerii în alocația aferentă sursei (Decizia nr. 6 din 24 ianuarie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 23 din 31 ianuarie 1996, sau Decizia nr. 515 din 24 noiembrie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.195 din 14 decembrie 2004). În textul Constituției se vorbește numai despre stabilirea sursei de finanțare înainte de aprobarea cheltuielii, iar nu despre obligativitatea indicării în lege a sursei respective (Decizia nr. 173 din 12 iunie 2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 492 din 9 iulie 2002, Decizia nr. 320 din 19 iunie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 411 din 8 iulie 2013, sau Decizia nr. 105 din 27 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 371 din 20 mai 2014). Lipsa precizării exprese a sursei de finanțare nu presupune implicit inexistența sursei de finanțare (Decizia nr. 1.056 din 14 noiembrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 802 din 23 noiembrie 2007, Decizia nr. 320 din 19 iunie 2013, precitată, Decizia nr. 1.092 din 15 octombrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 712 din 20 octombrie 2008, sau

Decizia nr. 1.093 din 15 octombrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 711 din 20 octombrie 2008).

42. În schimb, aprecierea caracterului suficient al resurselor financiare nu își are temeiul în art. 138 alin. (5) din Constituție, fiind o problemă exclusiv de oportunitate politică, ce privește, în esență, relațiile dintre Parlament și Guvern. Dacă Guvernul nu are resurse financiare suficiente, poate să propună modificările necesare pentru asigurarea lor, în virtutea dreptului său de inițiativă legislativă (a se vedea Decizia nr. 47 din 15 septembrie 1993, precitată, sau Decizia nr. 64 din 16 noiembrie 1993, precitată). Curtea a mai adăugat că „sursa de finanțare indicată [trebuie — sn.] să fie în mod real aptă să acopere cheltuiala în condițiile legii bugetare anuale. Prin urmare, textul constituțional [art. 138 alin. (5) din Constituție — sn.] se referă la caracterul obiectiv și efectiv al sursei de finanțare și operează cu elemente de certitudine și previzibilitate bugetară, [...] art. 138 alin. (5) din Constituție nu se referă la existența *in concreto* a unor resurse financiare suficiente la momentul adoptării legii, ci la faptul ca acea cheltuială să fie previzionată în deplină cunoștință de cauză în bugetul de stat pentru a putea fi acoperită în mod cert în cursul anului bugetar”.

43. Curtea a mai reținut că „în lipsa unei fișe financiare reactualizate la momentul adoptării legii conform art. 15 alin. (3) din Legea nr. 500/2002, având în vedere că punctul de vedere al Guvernului a fost exprimat anterior depunerii la Parlament a legii bugetului pe anul 2016 (9 decembrie 2015), că legea bugetului fusese adoptată cu câteva zile anterior legii analizate, fără a cuprinde, în mod evident, noua cheltuială bugetară votată, și în lipsa unui dialog real între Guvern și Parlament (în cazul de față reprezentat de Senat), nu se poate trage decât concluzia că la adoptarea legii s-a avut în vedere o sursă de finanțare incertă, generală și lipsită de un caracter obiectiv și efectiv, nefiind așadar reală” [în acest sens, a se vedea Decizia nr. 22 din 20 ianuarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 160 din 2 martie 2016, paragrafele 53—60, sau Decizia nr. 581 din 20 iulie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 737 din 22 septembrie 2016, paragrafele 64—66].

(2.6.2) *Analiza propriu-zisă a obiecției de neconstituționalitate prin raportare la art. 138 alin. (5) din Constituție*

44. Curtea constată că modificările legislative operate urmează să intre în vigoare la 1 ianuarie 2017, în condițiile în care legea a fost adoptată la 18 octombrie 2016. Astfel, întrucât nu a fost adoptată încă legea bugetului de stat pentru anul 2017, critica de neconstituționalitate este prematură, neputându-se evalua la acest moment temporal impactul legii criticate în privința construcției bugetare. Luând în considerare principiul loialității constituționale, Guvernul, la elaborarea proiectului bugetului de stat pe anul 2017, urmează a previziona și cheltuielile generate de noua reglementare legală, care, în sine, trebuie să fie calificată ca o prioritate în ceea ce privește obligația statului român de a se conforma la cele statuate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin Hotărârea-pilot din 12 octombrie 2010, pronunțată în Cauza *Maria Atanasiu și alții împotriva României* [în special, pct. 6 al dispozitivului hotărârii prin care s-a stabilit că statul pârât trebuie „să ia măsurile care să garanteze protecția efectivă a drepturilor enunțate de art. 6 § 1 din Convenție și art. 1 din Protocolul nr. 1, în contextul tuturor cauzelor similare cu cauza de față, conform principiilor consacrate de Convenție”], sau Hotărârea din 29 aprilie 2014, pronunțată în Cauza *Preda și alții împotriva României* [spre exemplu, paragrafele 125—133]. Prin urmare, cu privire la acest aspect, și anume al exigenței constituționale referitoare la momentul adoptării legii care angajează cheltuieli bugetare viitoare, legiuitorul s-a conformat jurisprudenței Curții Constituționale [Decizia nr. 581 din 20 iulie 2016, precitată,

paragraful 67], aceste cheltuieli referindu-se la anul bugetar următor celui în care a fost adoptată legea criticată.

45. De asemenea, Curtea reține că autorul obiecției de neconstituționalitate pare a confunda obligația solicitării informării pe care o are Parlamentul, în ipoteza art. 111 din Constituție, cu o pretinsă obligație a autorului propunerii legislative de a întocmi fișa financiară a propunerii legislative. Cu privire la acest aspect, Curtea a statuat că, potrivit dispozițiilor art. 111 alin. (1) teza finală din Constituție, în cazul în care o inițiativă legislativă implică modificări bugetare, solicitarea informării din partea Guvernului este obligatorie. Din aceste dispoziții rezultă că legiuitorul constituunt a dorit să consacre garanția constituțională a colaborării dintre Parlament și Guvern în procesul de legiferare, instituind obligații reciproce în sarcina celor două autorități publice [a se vedea Decizia nr. 515 din 24 noiembrie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.195 din 14 decembrie 2004]. Curtea a mai stabilit că în cadrul raporturilor constituționale dintre Parlament și Guvern este obligatorie solicitarea unei informări atunci când inițiativa legislativă afectează prevederile bugetului de stat. Această obligație a Parlamentului este în consonanță cu dispozițiile constituționale ale art. 138 alin. (2) care prevăd că Guvernul are competența exclusivă de a elabora proiectul bugetului de stat și de a-l supune spre aprobare Parlamentului. În temeiul acestei competențe, Parlamentul nu poate prestabilii modificarea cheltuielilor bugetare fără să ceară Guvernului o informare în acest sens [Decizia nr. 22 din 20 ianuarie 2016, paragraful 53]. Curtea a mai reținut că „solicitarea informării presupune obligația corelativă a Guvernului de a prezenta impactul financiar-bugetar al măsurii. În acest caz, Guvernul, având în vedere art. 15 alin. (2) din Legea nr. 500/2002, potrivit căruia, «În cazul propunerilor legislative, Guvernul va transmite Camerei Deputaților sau Senatului, după caz, fișa financiară prevăzută la alin. (1), în termen de 45 de zile de la data primirii solicitării», trebuia să întocmească și să transmită fișa financiară necesară. Faptul că Guvernul nu a transmis această fișă în urma solicitării realizate de Camera Deputaților nu echivalează cu încălcarea, în procesul de adoptare a legii criticate, a dispozițiilor art. 111 alin. (1) teza finală din Constituție” [Decizia nr. 22 din 20 ianuarie 2016, paragrafele 53 și 54].

46. În cauza de față, Curtea constată că Senatul a solicitat informarea din partea Guvernului, potrivit art. 111 din Constituție, încă din data de 12 mai 2015 cu privire la conținutul normativ al propunerii legislative [a se vedea adresele nr. XXXV/2051 și nr. XXXV/2052, ambele din 12 mai 2015, înaintate secretarului general al Guvernului și ministrului pentru relația cu Parlamentul], însă nu a transmis fișa financiară, ci un punct de vedere prin care arată că nu susține inițiativa legislativă pentru că, printre altele, „inițiatorii actelor normative a căror adoptare atrage majorarea cheltuielilor bugetare trebuie să identifice sursele de acoperire a creșterii cheltuielilor și să declare în ce măsură aceste majorări sunt compatibile cu obiectivele și prioritățile strategice specificate în strategia fiscal-bugetară, cu legea bugetară anuală și cu plafoanele de cheltuieli prezentate în strategia fiscal bugetară”. Or, aceste obligații, astfel cum a decis Curtea, incumbă Guvernului, art. 15 alin. (2) din Legea nr. 500/2002 stabilind că „în cazul propunerilor legislative, Guvernul va transmite Camerei Deputaților sau Senatului, după caz, fișa financiară [...] în termen de 45 de zile de la data primirii solicitării”.

47. Astfel, Curtea reamintește faptul că nu deputatul sau senatorul trebuie să întocmească fișa financiară, ci Guvernul, art. 15 alin. (2) din Legea nr. 500/2002, fiind foarte clar în această privință: „În cazul propunerilor legislative, Guvernul va transmite Camerei Deputaților sau Senatului, după caz, fișa financiară prevăzută la alin. (1), în termen de 45 de zile de la

data primirii solicitării”, respectiv de la data primirii solicitării informării formulate conform art. 111 alin. (1) teza finală din Constituție [a se vedea, în același sens, Decizia nr. 22 din 20 ianuarie 2016, paragraful 54]. A ridica această competență a Guvernului la nivel de regulă constituțională implicit admisă de art. 138 alin. (5) din Constituție ar echivala cu o condiție potestativă pură în sensul că orice lege ce are implicații bugetare ar putea fi adoptată numai dacă Guvernul a întocmit și a transmis Parlamentului fișa financiară. Or, dacă Guvernul nu susține inițiativa legislativă/nu este de acord cu ea și, prin urmare, nu transmite fișa financiară, nu poate bloca procesul legislativ printr-o atitudine omisivă.

48. În acest context, Curtea reamintește importanța atât a necesității existenței unui dialog real între Guvern și Parlament cu privire la stabilirea cheltuielilor bugetare [Decizia nr. 22 din 20 ianuarie 2016, paragraful 59], cât și a principiului constituțional general al comportamentului loial, principiu care derivă din prevederile art. 1 alin. (4) din Constituție și este garantat de alin. (5) al aceluiași articol constituțional; în consecință, revine, în principal, autorităților publice sarcina de a-l aplica și respecta în raport cu valorile și principiile Constituției, inclusiv față de principiul consacrat de art. 147 alin. (4) din Constituție referitor la caracterul general obligatoriu al deciziilor instanței constituționale [a se vedea, cu privire la înțelesul principiului comportamentului loial al autorităților publice, Decizia nr. 1.257 din 7 octombrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 6 noiembrie 2009, Decizia nr. 1.431 din 3 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 12 noiembrie 2010, Decizia nr. 51 din 25 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 90 din 3 februarie 2012, Decizia nr. 727 din 9 iulie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 477 din 12 iulie 2012, Decizia nr. 260 din 8 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 318 din 11 mai 2015, paragraful 30, sau Decizia nr. 681 din 23 noiembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.000 din 13 decembrie 2016, paragraful 21]. De asemenea, în același sens, Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept a subliniat că scopul dispozițiilor constituționale este și acela de a permite buna funcționare a instituțiilor, în baza cooperării loiale dintre acestea [a se vedea Avizul privind compatibilitatea cu

principiile constituționale și statul de drept a acțiunilor Guvernului României cu privire la alte instituții ale statului și Ordonanța de urgență a Guvernului de modificare a Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale și Ordonanța de urgență a Guvernului de modificare și completare a Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului în România, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 93-a Sesiune Plenară (Veneția, 14—15 decembrie 2012), paragraful 87]; aceste recomandări sunt reguli cu valoare de principiu și constituie premisele necesare exercițiului oricărei democrații constituționale [a se vedea Decizia nr. 334 din 26 iunie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 407 din 5 iulie 2013].

49. Curtea mai reține că fișa financiară prevăzută de art. 15 alin. (2) din Legea nr. 500/2002 nu trebuie confundată cu punctul de vedere emis de Guvern conform art. 11 lit. b¹) din Legea nr. 90/2001, cele două documente generate de Guvern având un regim juridic și, implicit, finalități diferite. Prin urmare, atunci când o propunere legislativă are implicații bugetare, Guvernul trebuie să prezinte ambele documente menționate, așadar atât punctul de vedere, cât și fișa financiară.

50. Cu privire la aprecierea caracterului suficient al resurselor financiare, Curtea reține că aceasta nu își are temeiul în art. 138 alin. (5) din Constituție, fiind o problemă exclusiv de oportunitate politică, ce privește, în esență, relațiile dintre Parlament și Guvern. Dacă Guvernul nu are resurse financiare suficiente, poate să propună modificările necesare pentru asigurarea lor, în virtutea dreptului său de inițiativă legislativă [a se vedea Decizia nr. 47 din 15 septembrie 1993, Decizia nr. 64 din 16 noiembrie 1993 sau Decizia nr. 22 din 20 ianuarie 2016].

51. În consecință, având în vedere conținutul normativ al legii criticate, data adoptării și cea a intrării în vigoare a acesteia, precum și obligația statului român de a a-și prioritiza obligațiile interne/internaționale, Curtea constată că în discuție sunt chestiuni referitoare la caracterul suficient al resurselor bugetare care urmează a fi previzionate pentru anul 2017, aspect pe care Curtea nu îl poate antama, neputându-și aroga competența de a stabili dacă există sau nu astfel de resurse.

52. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, obiecția de neconstituționalitate și constată că dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 14 decembrie 2016.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent-șef,
Benke Károly

ABONAMENTE LA PUBLICAȚIILE OFICIALE PE SUPORT FIZIC

— Prețuri pentru anul 2017 —

Nr. crt.	Denumirea publicației	Valoare (TVA 5% inclus) — lei		
		12 luni	3 luni	1 lună
1.	Monitorul Oficial, Partea I	1.310	360	131
2.	Monitorul Oficial, Partea I, limba maghiară	1.640		150
3.	Monitorul Oficial, Partea a II-a	2.460		220
4.	Monitorul Oficial, Partea a III-a	470		50
5.	Monitorul Oficial, Partea a IV-a	1.880		170
6.	Monitorul Oficial, Partea a VI-a	1.750		160
7.	Monitorul Oficial, Partea a VII-a	600		55
8.	Colecția Legislația României	500	130	
9.	Colecția Hotărâri ale Guvernului României	800		75

NOTĂ:

Monitorul Oficial, Partea I bis, se multiplică și se achiziționează pe bază de comandă.

ABONAMENTE LA PRODUSELE ÎN FORMAT ELECTRONIC

— Prețuri pentru anul 2017 —

Produs	Abonamentul FLEXIBIL (Monitorul Oficial, Partea I + alte 3 părți ale Monitorului Oficial, la alegere)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	60	150	380	910	2.000	550	1.380	3.450	8.280	18.220
ExpertMO	100	250	630	1.510	3.320	1.000	2.500	6.250	15.000	33.000

Produs	Abonamentul COMPLET (Monitorul Oficial, Partea I + toate celelalte părți ale Monitorului Oficial)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	70	180	450	1.080	2.380	650	1.630	4.080	9.790	21.540
ExpertMO	120	300	750	1.800	3.960	1.200	3.000	7.500	18.000	39.600

Colecția Monitorul Oficial în format electronic, oricare dintre părțile acestuia	70 lei/an
--	-----------

Prețurile sunt exprimate în lei și conțin TVA.

Mai multe informații puteți găsi pe site-ul www.expert-monitor.ro, unde puteți aplica online comanda.

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
 IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
 și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
 (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
 Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro
 Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
 bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72
 Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

